

ΤΩ ΚΑΙΡΩ ΕΚΕΙΝΩ

του Παναγιώτη Κανελλάκη

I. ΤΑΞΙΚΗ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ

Ήταν βραδάκι κι έριχνε ένα ψιλό χιονόνερο, κάπου αρχές Δεκέμβρη του '71. Δύο μπάτσοι με στολή κι ένας με καμπαρντίνα μας σταματάνε έξω απ' τα γραφεία της Γιάννη Σταθά για εξακρίβωση στοιχείων. Με τη βοήθεια φακού συλλαβίζουν τα ονόματά μας στις ταυτότητες μ' εκείνη την ασφαλίτικη προφορά του επαρχιώτη που κρύβει την καταγωγή του. Οι κουβέντες είναι κοφτές και τα βλέμματα βλοσυρά. Ως συνήθως.

Διαδικασία αποσκοπούσα στην αποθάρρυνση της αθρόας προσελεύσεως των νέων και στην αποφυγή μίανσεως της νεολαίας με αντεθνικές ιδέες και ανατρεπτικά πολιτικά συνθήματα...

Όμως απόψε κάτι πάει στραβά. Κάτι τους στεναχωρεί τους μπάτσους. Τραβιούνται λίγο παράμερα και κοιτάω δύσπιστα μια εμάς, μια τις ταυτότητες με ύφος σκοτεινό. Σαν κάτι να τους ξινίζει.

Περνάνε στιγμές αμφίπλευρης αμηχανίας. Τι διάολο, πρωτάρηδες είναι;

Τη λύση τελικά θα τη δώσει αυτός με την καμπαρντίνα, που δείχνει να 'χει και την «πολιτική» ευθύνη των χειρισμών. Με μια αποφασιστική κίνηση μας επιστρέφει τις ταυτότητες, καληνυχτίζει (!), κάνει μεταβολή και χάνεται μαζί με τους άλλους δύο στο σκοτάδι. Μόνο συγγνώμη που δεν μας ζήτησε!

Γιατί μου φάνηκε πως στη φωνή του έπαιζε μια δόση δουλικότητας;..

Μπήκαμε στα γραφεία και κοιταζόμασταν. Δεν μας είχαν μαθημένους οι μπάτσοι σε τέτοιες αβρότητες. Τι είχε συμβεί;

Η όλη υπόθεση ήταν αρκετά σκοτεινή και ίσως να 'μενε για πάντα ανεξιχνίαστη αν ένας απ' την παρέα, αυτός που ανέλαβε την αναμοιρασιά των ταυτοτήτων, δεν διάβαζε τα ονόματά μας μεγαλοφώνως. Και τότε, διαμιάς, φωτίστηκαν σε όλο τους το μεγαλείο... οι δισταγμοί του ασφαλίτη.

Τα τρία πρώτα ονόματα ήταν: Γουλανδρής Ν., Λάτσης Γ., Βερνίκος Γ.

Σου λέει, πού να μπλέκεις τώρα, ξέρω γω τι γίνεται... άσε καλύτερα...

II. ΚΑΤΟΠΙΝ ΕΟΡΤΗΣ

Είχε και η χούντα τα ωραία της. Αλλά κι εμείς στην ΕΚΙΝ είχαμε τα δικά μας. Στις παρέες, στους πολιτικούς καβγάδες, στις ταβέρνες, στις εκδρομές -με τα απαγορευμένα άσματα- υπήρχε μια έξαψη, μια ευφορία σε επίπεδο... ελευθεριακής παράνοιας. Χωρίς αυταπάτες. Το κέφι, το χιούμορ, οι πλάκες δεν μας απέλειπαν, ακόμα και τότε που η μάχη με το φόβο είχε γίνει υπόθεση καθημερινή.

* Το κείμενο αναδημοσιεύεται από το βιβλίο του Γ. Βερνίκου «Όταν θέλαμε να αλλάξουμε την Ελλάδα». Ο Παναγιώτης Κανελλάκης είναι διδάκτωρ του Δικαίου, δικηγόρος και ασχολείται ιδιαίτερα με τα ανθρώπινα δικαιώματα και το περιβάλλον. Υπήρξε πρόεδρος της Ελληνοευρωπαϊκής Κίνησης Νέων. Ανέπτυξε έντονη αντιδικτατορική δραστηριότητα. Είναι συνιδρυτής του ελληνικού γραφείου της Greenpeace και έχει διατελέσει πρόεδρος της για μεγάλο χρονικό διάστημα.

Στην Ασφάλεια που μας καλούσε ο Καραπαναγιώτης, στη Μεσογείων, μπαίναμε ως τεθλιμμένοι συγγενείς, αλλά βγαίνοντας τρέχαμε στα γραφεία, με την αδρεναλίνη στα ύψη, να αφηγηθούμε τα ασφαλίτικα σενάρια και τις κουτοπονηριές του Μαίλη και του Κραβαρίτη, χωρίς να κρύβουμε τις λαχτάρες που πέρασε η καρδούλα μας.

Ήταν ωραίες εποχές και τις ζήσαμε έντονα. Αφού διερωτώμαι καμιά φορά μήπως υπάρχει κάποια νομοτέλεια που θέλει τη διακινδύνευση ως προϋπόθεση της χαράς και της ευφροσύνης.

Αυτό που γέμιζε τις μπαταρίες μας -διατηρώ άθικτη την ανάμνηση- ήταν εκείνος ο μικρός θρίαμβος που έπαιζε στα μάτια του νέου την ώρα που πέρναγε το κατώφλι κι έμπαινε στα γραφεία της ΕΚΙΝ, έχοντας ξεπεράσει τους φόβους του, έχοντας στυλώσει την αυτοεκτίμησή του.

Αυτή ίσως ήταν η μεγάλη μας προσφορά.

Μέσα στην οργανωμένη σύγχυση των καιρών σηκώσαμε το δικό μας πρωτοφύες πολιτικό ανίστημα, εύθραυστο και προκλητικό, δίνοντας το δικό μας νόημα στον όρο αντίσταση. Χωρίς να είναι φωνακλάδικη, η θεμιτή αντίσταση της ΕΚΙΝ κατάφερε να σπάσει τη γενική σιωπή που στήριζε τη γενικευμένη παρακμή. Συνεδριάζαμε, παίρναμε αποφάσεις, καταστρώναμε σχέδια στρατηγικά, χαράζαμε γραμμή, δημιουργούσαμε γεγονότα, ορίζαμε εξελίξεις... Οι συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου με τους χαφιέδες απ' έξω υπήρξαν σουρεαλιστικές αλλά και ιστορικές συνάμα.

Ο ιστορικός των καιρών κρατούσε ένα μάτι διαρκώς στραμμένο πάνω μας - το αριστερό. Αλλά η υπόθεση ΕΚΙΝ δεν πιστώνεται εξολοκλήρου στην Αριστερά. Χωρίς αυτήν, χωρίς τη γόνιμη συμμετοχή της, δεν θα 'χαμε ποτέ καταφέρει να ξανοιχτούμε στο χώρο της νεολαίας. Αλλά και χωρίς την αστικοδημοκρατική στελέχωση θα 'ταν αδύνατο να στεριώσουμε. Είχαμε κάνει μια σύμβαση - απολύτως σιωπηρή και ιδιαίτερος αποτελεσματική. Απόδειξη: Η χούντα μάς τίμησε με το άχτι της. Χωρίς διακρίσεις.

(Εγώ ήμουν πράκτορας της Αριστεράς, αλλά μυστικός - της το έκρυβα.)

Όχι να το παινευτούμε, αλλά το 'λεγε η περδικούλα μας. Ήμασταν οι πρωτοπόροι, οι τολμητές. Και ξέραμε πως θα δικαιωθούμε, γιατί ήμασταν οι καλοί. Χωρίς αμφιβολίες και ενδοιασμούς. Οι κακοί ήταν οι άλλοι. Κι ήτανε πολύ... κακοί.

Τελικά νομίζω πως καλά τη βγάλαμε. Και σχετικά φτηνά. Τουλάχιστον μέχρι την άνοιξη του '72 που αρχίσανε τα δύσκολα, μπορώ να πω ότι το διασκεδάσαμε.

Τι καταφέραμε; Κρατήσαμε μερικές συνειδήσεις ξύπνιες - τις δικές μας πρώτ' απ' όλα. Κι ακόμα δώσαμε φωνή -αλλά και ήθος- σ' ένα κομματάκι της κοινωνίας, το πιο ζωντανό, που πήρε αέρα και πια δεν κρατιότανε...

Ήταν ωραίες εποχές. Πλούσιες σε βιώματα και συναισθήματα. Και τις ζήσαμε γεμάτα.

Και να σκεφτεί κανείς πως ακόμα δεν έχει γραφτεί η άλλη, η ερωτική ιστορία της ΕΚΙΝ, που δεν ήταν και μικρή...

Παναγιώτης Κανελλάκης

Γεννήθηκε το 1942 στην ορεινή Ολυμπία. Παντρεμένος με μια κόρη. Μιλάει αγγλικά, γερμανικά και γαλλικά.

Το 1959 αποφοίτησε από τα Ανάβρυτα και το 1964 από την Νομική. Μεταπτυχιακές σπουδές στο Λονδίνο και διδακτορικό στο Αμβούργο.

Δικηγόρος στον Αρειο Πάγο.

Πρόεδρος της ΕΚΙΝ από το 1970 έως το 1972.

Ειδικός σύμβουλος Υπουργείου Παιδείας για το θέμα της αποχουντοποίησης το 1974
Ιδρυτής το 1991 του ελληνικού γραφείου της GREENPEACE, της οποίας υπήρξε πρόεδρος μέχρι το 2002.

Μέλος σε πολλές μη κυβερνητικές οργανώσεις

Εχει εκδώσει δύο βιβλία και ασκεί γενική δικηγορία στην Ελλάδα και το εξωτερικό.
Παραμένει ενεργό μέλος της Κοινωνίας των Πολιτών χωρίς κομματικές ή υπηρεσιακές δεσμεύσεις.